תלמוד בבלי · מסכתות קטנות

מסכת כלה

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

מסכת כלה

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/מסכת-כלה/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
פרק ב 4
פרק ג 6
פרק ד 7
פרק ה 8

פרק א

א כלה בלא ברכה אסורה לבעלה כנדה מה נדה שלא טבלה אסורה לבעלה (כנדה) אף כלה בלא ברכה אסורה לבעלה. ומניין לברכת חתנים מן התורה שנאמר (בראשית כ"ד:ס') ויברכו את רבקה. ומנין שאפילו אלמנה אסורה שנאמר (רות ד':י"א) ויקח (בועז) עשרה אנשים וגו' ויאמרו כל העם אשר בשער והזקנים עדים יתן ה' וגו' ויהי ביתך כבית פרץ וגו'.

ב כלה שנבעלה יום ראשון אסורה כל שבעה ואסור ליטול הימנה כוס כל שבעה דברי רבי אליעזר ורבי יהושע אומר עד שיבדוק הדבר אם היתה נדה בבית אביה אסורה ואם לאו מותרת. שאלו את ר"א מהו לשתות מיד הכלה כל זמן שבעלה מיסב עמה. אמר להם כל השותה מיד כלה כאילו שותה מיד זונה אמרו לו והלא כל בנות ישראל יש להם דרך ארץ. אמר להם חס ושלום כל מי שאין התורה עובר על פיו אין בו דרך ארץ. הכריז ר"א (בן עזריה) בשלש מאות שופרות ואמר כלה אחת בנות ת"ח ואחת בנות עמי הארץ השותה בכלה כשותה בזונה ועוד אמרו כל המקבל כוס מיד כלה ושותהו אין לו חלק לעולם הבא:

ג הקורא פסוק משיר השירים ועשאו כמין זמר וכן הקורא פסוק מדברי תורה בבית המשתאות שלא בזמנו מביא מבול לעולם מפני שהתורה חוגרת שק ועומדת לפני הקב"ה ואומרת רבש"ע עשאוני בניך ככנור המנגנים בו ליצים. אמר לה בתי בשעה שהן שמחים מה יהיו עושים אמרה לו רבש"ע אם תלמיד חכם הוא יעסוק בתורה ובלימוד ובמעשים טובים ובאגדות ובעלי מקרא במקרא ובעלי משנה במשנה בהלכות הפסח בפסח ושל עצרת בעצרת ושל חג בחג. העיד ר"ש ואמר כל הקורא פסוק בזמנו מביא טובה לעולם [שנאמר] (משלי טו) ודבר בעתו מה טוב.

ד המשגר כוס של ברכה לאשה שלא מדעת בעלה חייב מיתה מפני שדעתו רבה עליו. רבי אומר מפני שיצר הרע רבה עליו. וכן בני חבורה ששגרו כוס של ברכה לאשה שלא מדעת בעלה חייבים מיתה מפני שדעתן רבה עליהן. רבי אומר מפני שיצר הרע רבה עליהן.

פרק ב

א המרצה מעות לאשה מידו לידה בשביל להסתכל בה אפילו הוא כמשה רבינו שקבל תורה מהר סיני לא ינקה מדינה של גיהנם שנאמר (משלי י"א:כ"א) יד ליד לא ינקה רע. הרי הוא אומר (במדבר ל"א:נ') ונקרב את קרבן ה' איש אשר מצא כלי זהב אצעדה וגו'

אצעדה זו בירית. וצמיד אלו השיראים. עגול זה דפוס של (בית) הדדים. כומז זה דפוס של בית הרחם. לכפר על נפשותינו לפני ה' א"ל משה לישראל שמא חזרתם לקלקלכם הראשון. אמרו לו (שם) לא נפקד ממנו איש אמר להם א"כ כפרה זו למה. אמרו לו אם מידי עבירה יצאנו מידי הרהור לא יצאנו. טבעת למה לפי שכל המסתכל באשה בכוונה כאילו בא עליה מכאן אמרו חכמים כל הנוגע באצבע קטנה של אשה כאילו נוגע באותו מקום.

ב (וכן) כל המסתכל בעקיבה של אשה הויין לו בנים בעלי מומין חגרין סומין אלמין חרשין. רבי אליעזר אומר מפני שתבעה למטה ואינה נתבעת. רבי יהושע אומר מפני שאמרה בשעת בעילה אנוסה אני רבי עקיבא אומר מפני שאומרת בשעת טהרתה טמאה אני.

ג רבי נחמיה אומר בעון שנאת חנם אשתו מפלת נפלים ומריבה רבה בתוך ביתו ובניו ובנותיו מתים כשהם קטנים.

ד רבי נהוראי אומר כל המבייש פני חבירו סוף הוא מתבייש ולא עוד אלא שמלאכי חבלה דוחפין אותו וטורדין אותו מן העולם ומראין קלונו לכל באי עולם וכל מי שיש לו בושת פנים לא במהרה הוא חוטא שנאמר (שמות כ':י"ז) ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו. וכל מי שאין לו בושת פנים בידוע שלא עמדו אבותיו תחת הר סיני.

ה אמר רבי יוחנן ארבעה דברים סחו לי מלאכי השרת ואלו הן חגרים סומים אלמים חרשים. חגרים מפני מה מפני שהופכים את שולחנם ועושים כמעשה בהמות. סומים מפני מה מפני שמסתכלין באותו מקום. חרשים מפני מה מפני שמספרין בשעת תשמיש. אלמים מפני מה מפני שנושקים באותו מקום. וחכמים אומרים [אין הלכה כרבי יוחנן אלא] כל מה שאדם רוצה לעשות באשתו [עושה כי אין הדבר דומה אלא למי שלקח בשר מטבח רצה אוכלו צלי רצה אוכלו מבושל רצה אוכלו ע"ג גחלים].

ו שאלו את אימא שלום אשתו של רבי אליעזר אחותו של רבן גמליאל אמרו לה מפני מה בניך יפין ובשעת תשמיש מהו אצלך. אמרה להם לא היה מספר עמי לא במשמרה ראשונה ולא במשמרה אחרונה אלא בבינונית מגלה טפח ומכסה טפח ודומה כמי שכפאו שד. אמרתי לו כל כך למה. אמר לי שלא תעלה על דעתי באשה אחרת ונמצאו בניי באים לידי ממזרות.

ז מכאן אמרו עשרה הם כממזרים ואינם ממזרים ואלו הן בני אמה בני שפחה בני שנואה (בני נדה) בני נדוי בני תמורה בני מריבה בני שכורה בני גרושת הלב בני ערבוביא וי"א

אף בני ישינה. והבועל ארוסתו בבית חמיו שלא בכתובה הויין לו בנים ויתקין חלשות אלו בועלי נדות. מכוערים אלו בני טהרות ספק.

ח היוצא מבית הכסא ושימש הויין לו בנים נכפים מפני ששד של בית הכסא מלווה עמו עד כמה ישהה וישמש עד שיעור מהלך חצי מיל הקיז דם ושימש הויין לו בנים ויתקין חלשות. הקיזו שניהם ושמשו הויין לו בנים בני ראתן אימתי בזמן שלא טעמו כלום [אבל טעמו כלום לית לן בה].

פרק ג

א המשמש מטתו מעומד אוחזתו אחילו וזו היא אש של עצמות. ואיזו היא רפואתו קמח של עדשים ויין. כל הרפואות כולן אדם עושה אותן כשהוא שבע וזו כשהוא רעב. כל הרפואות כולן אדם עושה אותן על גבי רגליו וזה עושה אותן רגלו אחת במטה ורגלו אחת בארץ. כל הרפואות כולן אין אדם עושה אותן אלא עד שלש שעות ושלש פעמים וזו עושה אותה עד שיתרפא

ב הרגיל בקצח אינו בא לידי כאב לב. רשב"ג אומר קצח הזה אחד משלשים סימני המות והישן למזרח גרנו דמו בראשו (ולא אמרו אלא באפויה וזה אינו באפויה). האוכל משקל דינר קצח לבו נעקר ארבעים ביצים (לבו נעקר) ארבעים אגוזים רביעית דבש לבו נעקר.

ג כיוצא בו האוכל בשר שור שמן בלפת בלילי י"ד ובלילי ט"ו וישן בלבנה (אפילו) בתקופת תמוז דמו בראשו. המשמש מטתו שיכור סופו נעקר שניהם שיכורין לבן נעקר. המשמש מטתו לאור הנר הויין לו בנים נכפין. המשמש מטתו מיושב אוחזתו דלריא ואיזו היא רפואתו ארקין של קוצין. הוא מלמטה והיא מלמעלה אחזתו עוית. הוא מלמעלה והיא מלמטה זהו דרכן של בני אדם שימשו שניהם כאחד הרי זה דרך עיקש . ר' יהודה אומר עז פנים לגיהנם ובושת פנים לגן עדן.

ד עז פנים רבי אליעזר אומר ממזר רבי יהושע אומר בן הנדה רבי עקיבא אומר ממזר ובן הנדה. פעם אחת היו זקנים יושבין בשער ועברו לפניהם שני תינוקות אחד כסה את ראשו ואחד גילה את ראשו זה שגילה את ראשו רבי אליעזר אומר ממזר רבי יהושע אומר בן הנדה רבי עקיבא אומר ממזר ובן הנדה. אמרו לו לרבי עקיבא היאך מלאך לבך לעבור על דברי חבירך. אמר להן (זה) אני אקימנו. הלך אצל אמו של תינוק וראה שהיתה יושבת ומוכרת קטניות בשוק. אמר לה בתי אם את אומרת לי דבר שאני שואלך אני מביאך לחיי עולם הבא אמרה לו השבע לי. היה רבי עקיבא נשבע בשפתיו ומבטל בלבו אמר לה בנך זה מה טיבו אמרה לו כשנכנסתי לחופה נדה הייתי ופירש ממני

בעלי ובא עלי שושביני והיה לי בן זה נמצא התינוק ממזר ובן הנדה. אמרו גדול היה רבי עקיבא כשהכחיש את רבותיו. באותה שעה אמרו ברוך ה' אלהי ישראל אשר גילה סודו לרבי עקיבא בן יוסף.

פרק ד

א אמר רבי יוחאי בר יאשיה כל המפנה דעתו בנשים סוף בא לידי עבירה. וכל המפנה עצמו מעבירה ולא עשאה אפילו הוא ישראל ראוי הוא לעלות עולה ככהן גדול על גבי המזבח שנאמר (שמות כד) וישלח את נערי בני ישראל ויעלו עולות וכל מי שעושה את עצמו עצל מן העבירה ולא עשאה ניזון מזיו שכינה כמלאכי השרת שנאמר (שם) ויחזו את האלהים ויאכלו וישתו.

ב רבי אליעזר בן יעקב אומר כל המוציא שכבת זרע לבטלה כאילו הורג את הנפש שנאמר (ישעיה נז) שוחטי הילדים אל תקרי שוחטי אלא סוחטי. וחכמים אומרים כאילו עובד עבודת כוכבים שנאמר (שם) הנחמים באלים תחת כל עץ רענן.

ג (אמר רבי כל המחליף בדבורו כאילו עובד עבודת כוכבים שנאמר (בראשית כז) אולי ימושני אבי והייתי בעיניו כמתעתע ואין מתעתע אלא עבודת כוכבים שנאמר (ירמיה נא) הבל המה מעשה תעתועים).

ד מכאן אמרו חכמים אין אדם רשאי ליתן ידו לאמה שלו. שלש ידות הן ושלשתן לקציצה. יד לאמה תיקצץ יד לעין תיקצץ יד לחסודה תיקצץ. יד לאמה תיקצץ מפני שהיא מחממת. יד לעין מפני שמסמא. יד לחסודה מפני שמביא לידי שפיכות דמים.

ה דבר אחר הנחמים באלים כל המחמם עצמו להוציא זרע לבטלה חשוב כבהמה מה בהמה אינה מקפדת ועושה (כן הוא מה בהמה אינה ידיעתה למיתה) אף הוא כן מה בהמה אינה עומדת אלא לשחיטה ואין לה חלק לעולם הבא אף הוא אין לו חלק לעולם הבא. עליו אמר שלמה בחכמתו (קהלת ג) מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה זו נשמתן של צדיקים שאין מחממין עצמן ואין מוציאין שכבת זרע לבטלה. ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ זו היא נשמתן של רשעים שמחממין עצמן ומוציאין שכבת זרע לבטלה.

ו ד"א הנחמים באלים כל המחמם עצמו ומוציא שכבת זרע לבטלה חייב מיתה שנאמר (בראשית לח) ויהי ער בכור יהודה רע בעיני ה' וימיתהו ה' וכל המקשה את עצמו הרי זה עבריין שנאמר (שם) וירע בעיני ה' (את) אשר עשה ואפילו קטנים מקבלין פני שכינה שנאמר (תהלים כב) זרע יעבדנו יסופר להי לדור . בעון מה בניו של אדם מתים ר"א אומר

בעון נדרים שנאמר (קהלת ה) אל תתן את פיך לחטיא את בשרך וגו' וחבל את מעשה ידיך. רבי נתן אומר בעון מזוזה דכתיב (דברים יא) על מזוזות ביתך ובשעריך וכתיב אחריו למען ירבו ימיכם וימי בניכם. רבי נהוראי אומר בעון ציצית דכתיב (ירמיה ב) גם בכנפיך נמצאו דם נפשות אביונים וגו'. רבי יהושע אומר בעון ביטול תורה קטנים מתים שנאמר (הושע ד) ותשכח (את) תורת אלהיך אשכח בניך גם אני. ר"ע אומר כל [מי] שאינו עוסק בתורה גורם עניות לבניו. מה יעשה אדם ויהיו בניו עשירים ויקיימו יעשה חפצי שמים וחפצי אשתו. ואלו הן חפצי שמים יפזר מעותיו לעניים שנאמר (תהלים קיב) פזר נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד.

פרק ה

א אמרו עליו על ר"ט שהיה עשיר גדול ולא היה נותן מתנות לאביונים פעם אחת מצאו רבי עקיבא אמר לו רבי רצונך שאקח לך עיר אחת או שתים [אמר לו הן] מיד עמד ר"ט ונתן לו ארבעה אלפים דינרי זהב. נטלו ר"ע חלקו לעניים. לימים מצאו ר"ט א"ל היכן העיירות שלקחת לי תפסו בידו והביאו לבית המדרש. והביא ספר תהלים והניחו בפניהן והיו הולכין וקורין עד שהגיעו לפסוק זה פזר נתן לאביונים וגו' א"ל זו העיר שקניתי לך. עמד ר"ט ונשקו ואמר לו רבי אלופי רבי בחכמה ואלופי בדרך ארץ והוסיף לו ממון לבזבז.

ב שוב מעשה בר"ט שהיה אוכל קציעות מפרדס (שלו) בא האריס שלו ומצאו הכהו מכה רבה ולא אמר לו שהוא ר"ט עד שעמד אותו אריס והכיר בו כיון שהכירו קרע בגדיו ותלש בשערו היה צועק ובוכה ומתנפל לפני רגליו אמר לו אדוני מורי מחול לי. וכל כך למה שלא רצה להשתמש בכתר תורה שכל המשתמש בכתר תורה אין לו חלק לעולם הבא.

ג אלו הן חפצי אשתו ר"א אומר יפתה אותה בשעת תשמיש רבי יהודה אומר ישמחנה בשעת תשמיש בדבר מצוה שנאמר (קהלת ח׳:ה׳) שומר מצוה לא ידע דבר רע. הרוצה שיהיו בניו זכרים בעלי תורה ימשמש במעשיו ויפתה את אשתו בשעת תשמיש. ר"א בן יעקב אומר אין תלמיד חכם רשאי [למשמש במעשיו] וליתן מעותיו בארנקי של צדקה אלא א"כ ממונה עליה כרבי חנינא בן תרדיון.

ד אמרו עליו על רבי חנינא בן תרדיון שפעם אחת נתחלפו לו מעות פורים במעות של צדקה והיה יושב ותמיה ואמר אוי לי שמא נתחייבתי מיתה לשמים. עד שהיה יושב ותמיה בא קסטינר א"ל רבי גזרו עליך לכורכך ולשורפך בתורתך ולישראל עמך ועמד

וכרכוהו בתורתו והקיפוהו חבילי זמורות והציץ בו האור והיה אור מצטנן ומתרחק ממנו. עמד קסטינר בבהלה א"ל רבי אתה הוא שגזרו לשורפך א"ל הן. א"ל ולמה האור מכבה א"ל נשבעתיו בשם קוני שלא יגע בי עד שאדע אם גזרו עלי מן השמים המתן לי שעה אחת ואודיעך. היה קסטינר יושב ותמיה אמר הללו שגוזרין מיתה וחיים לעצמן למה עול מלכות עליהן. א"ל קום לך וכל מה שמלכות רוצה לעשות בי יעשה אמר לו ריקה הסכימה עלי גזרה מן השמים ואם אין אתה הורגני הרבה הורגים יש למקום הרבה דובים ונמרים ואריות וזאבים והרבה נחשים ועקרבים שיפנעו בי אלא סוף שהמקום עתיד ליפרע דמי מידך. וידע קסטינר שכך היא המדה מיד עמד ונפל על פניו וכיון אבד והשמיע קולו מן האש ואמר באשר תמותי אמות ושם אקבר באשר תחיה אחיה מיד יצתה בת קול ואמרה רבי חנינא בן תרדיון וקסטנירו מזומנין לחיי העולם הבא. ר' אליעזר אומר הנותן שלום לרבו חייב מיתה. בן עזאי אומר כל הנותן שלום לרבו ומחזיר לו שלום וחולק על ישיבתו חייב מיתה. וכל האומר דבר משם חכם שלא אמרו ממנו גורם לשכינה שתסתלק מישראל וכל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם שנאמר (אסתר ב':כ"ב) ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי ואיזהו רבו כל שלמדו משנה וש"ס אבל לא מקרא דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר כל שרוב חכמתו ממנו. רבי יוסי אומר כל שהאיר עיניו במשנתו. (ואם היה סומא לא יאמר לו שקעה החמה אלא יאמר לו סלוק תפלתך):